СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 207. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 7-го ВЕРЕСНЯ 1949. — No. 207. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 7, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the U. S. of America. FIVE CENTS Elsewhere

ЗА ОБЄДНАННЯ ФАРМЕРІВ І РОБІТНИКІВ ДОВКРУГИ УРЯДОВОЇ ПРОГРАМИ

Підчас Дня Праці, у понеділок 5 вересня, президент Труман виголосив дві промови, в яких зясував точніше змагання своєї адміністрації до піднесення добробуту робітників і фермерів на підставі засади, яку він назвав „Справедливий Розподіл" в інавгураційній промові.

У своїй промові на повітовій виставці в Питтсбурґу Труман спинився ширше над обговоренням потреб „малої людини", а зокрема над потребами робітництва і обіцяв вести дальшу боротьбу за усунення закону Тефта-Гартлі. Він теж підкреслив потребу співпраці між робітництвом і фермерством для осягнення належної продукції. „Ніяка програма добробуту нашої країни не може іґнорувати інтересів цих груп" — сказав президент, як „зрештою ми поступаємо згідно з нашою засадою, що уряд повинен дбати про добробут усього населення". Труман відмітив, що в конґресі є ще реакційні сенатори й конґресмени, які одначе вже не мають рішальної сили".

У промові до зібрання ветеранів на площі стейтової виставки в Де Мойнс, в стейті Айова, він залишив закордонні справи і зосередив свою увагу на обговорення підтримки для фермерства на підставі програми секретаря рільництва Бренана. Ця програма поправляє теперішню засаду субсидій для фермерів, щоб утримати ціну фермерських продуктів на належній висоті.

Обі промови президента вважають за перші програмові промови для підготови до конґресових виборів в 1950 р. Після виголошення промов президент відїхав літаком до Канзас Сіті, звідки відїхав автом до свого рідного дому в Індепенденс, у стейті Мизурі. Тут він мав відпочати одну ніч і ранком мав почати поворот до столиці разом зі своєю жінкою.

Про обєднання фермерів з робітниками говорив теж секретар рільництва Чарлс Ф. Бренан у своїй промові в День Праці в Шікаґо.

ГЕН. АЙЗЕНГАВЕР ЗА СЕРЕДНЮ ДОРОГУ В СУСПІЛЬНІМ ГОСПОДАРСТВІ.

Ст. Луїс, Мо. — Генерал Двайт Д. Айзенгавер, теперішній президент Колумбійського університету, у промові до адвокатського товариства в День Праці, сильно підчеркнув потребу втримання середнього шляху в Американській господарській політиці, виключаючи крайні теорії зліва і зправа. Він пригадав, що „Комуністичний Маніфест" Карла Маркса з-перед сторіччя взивав до класової війни, як єдиного засобу поширення добробуту, одначе ця війна показалася помилкою. Насилля робітничої кляси не призвели до добробуту, бо це фальшива доктрина. Так само і засада цілковитого індивідуалізму під теперішню пору показується шкідливою й тому треба знайти спільний підхід до спільного добробуту, а він лежить по середині. Це є теперішній американський шлях і його треба продовжувати. Треба підтримувати систему приватних підприємств, одначе уряд мусить теж вмішатися в цю справу і давати підтримку.

РОБСОН ОБВИНУВАЧУЄ ГУБЕРНАТОРА ДЮЇ.

Нігерський співак-баритон, Пол Робсон вийшов з обвинуваченням губернатора стейту Ню Йорк, Тамеса Дюї, за те, що наче б то він занедбав свій обовязок у втриманні ладу підчас пікніку в неділю 4 вересня в околиці Пікскіл, на границі повіту Вестчестер, де виступив Робсон зі сольоспівом. У пікніку взяло участь коло 15,000 осіб, які приїхали в більшій частині з Ню Йорку автобусами після попередньо переведеної агітації головно між нігерським населенням. Цей пікнік назвав губернатор Дюї прокомуністичною маніфестацією, одначе візвав наперед місцеву й стейтову поліцію до напруження всяких зусиль, щоб недопустити до заворушень. Околичні пости ветеранів зорганізували свою протидемонстрацію, яка випала мирно. Одначе після пікніку, коли його учасники почали роз'їздитися автобусами, з різних місцях потворилися банди молоді, які самочинно обкидали камінням 50 автобусів і авт та перевертали авта з подорожними. Серед такої метушні ранено 145 осіб, три особи покалічено небезпечно, одного з них смертельно.

ПІДЧАС ДНЯ ПРАЦІ ЗГИНУЛО 500 ЛЮДЕЙ, МІЖ НИМИ БИЛ ОДОМ.

Звідомлення пресових агенцій про нещасливі випадки підчас Свята Праці, передані по радіо у вівторок в шостій годині ранку, виказують, що досі нараховано коло 500 вбитих людей. Є це найбільша кількість жертв підчас Свята Праці в Америці.

Особливу увагу звертають на трагічний випадок, який трапився підчас повітряних перегонів у Клівленті для здобуття нагороди Тамсона у Клівленді. Вилем П. Одом, літун світової слави, який облетів був земний глоб в 1947 р. підлетів у своїм літаку Ф-51 Мостанґ для перегонів, одначе після кількох минут його літак перевернувся на передмістю Бера на одну хату. Літак згорів, Одом згинув, а в хаті згоріла жінка й дитина.

ЗА ПОЛІТИЧНИЙ ФРОНТ ПРАЦІ НА 1950 Р.

Провідники обох осередних робітничих організацій, тобто Вилем Ґрін, голова Американської Федерації Праці, і Филип Морей, голова Конґресу Індустріяльних Організацій, видали окремі зазиви з нагоди Дня Праці до американського робітництва. Ґрін візвав своїх однодумців, щоб вони підготовилися до „перемоги над реакціонерами при виборах до конґресу в 1950 році тому, що на його думку, ці реакціонери стримують виконання програми президента Трумана. Филип Морей теж пригадав на програму президента Трумана і звертав увагу, що вона досі несповнена.

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ І КАНАДИ ЗАКЛИКАЄ СВОЇ УРЯДИ ДОПОМОГТИ ВИЗВОЛЬНИМ ЗМАГАННЯМ УКРАЇНИ

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА І ВЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ ГОЛОВНИМИ ЦІЛЯМИ МОЛОДІ

Великий Здвиг на 12-тій Конвенції Ліґи Української Молоді в Сиракюз; Високий Рівень Нарад; Величавий Фестиваль; Конвенція Професіоналістів; Під Знаком Боротьби Проти Большевизму; Привіт від Мейора Міста; Широкий Відгомін в Місцевій Пресі.

Ліґа Української Молоді Північної Америки в резолюціях, ухвалених у висліді конвенційних нарад, звертається до урядів Злучених Держав і Канади зі закликом допомогти українському народові визволитися зі совєтської неволі та встановити свою суверенність на своїй землі. Зі свого боку молодь в окремій резолюції вседушно піддержує Атлантійський пакт, Плян Маршала та всі інші заходи урядів Злучених Держав і Канади та союзних демократичних країн, скерованих проти большевицької загрози. Рівночасно заповідається повну моральну і матеріяльну піддержку молоді Українському Конґресовому Комітетові Америки та Комітетові Українців Канади в її зусиллях обороняти і допомагати українській справі на американському континенті, роблячи це в повній свідомості своєї відповідальности та своїх зобов'язань відносно своїх країн, Злучених Держав і Канади. В окремій резолюції молодь заповідає свою повну піддержку ЗУАДКомітетові Українців Канади в їх рятунковій акції для українських скитальників.

Дванадцята з черги конвенції Ліґи Української Молоді Північної Америки, що відбулася в місті Сиракюз, Н. Й., в днях 3, 4 і 5-го вересня, була головно під знаком дальшого поширення і скріплення організації та виповнення її глибоким змістом з розвитком, поширенням і закріпленням української культури як одною з головних цілей. В конвенції взяло участь поверх 800 зареєстрованих делегатів, що репрезентували об'єднаних в своїх місцевих клюбах і організаціях около 50,000 українців молодої генерації. Перебіг нарад та дискусій, що відбувалися на дуже високому рівні, обговорювані проблеми, культурний фестиваль та винесені рішення дали безсумнівні докази дальшого прогресу молоді, як в організаційній так і змістовий ділянках.

ПЕРШИЙ ДЕНЬ КОНВЕНЦІЇ

Реєстрація і відкриття; Привіт мейора Костель; Вибір Й. Лисогіра предсідником; Звіти, доклади і дискусія.

Конвенція відбулася в репрезентативному місцевому готелі тої ж назви, що й місто, Сиракюз, та почалася реєстрацією делегатів вже в п'ятницю, дня 2-го вересня. Чергового дня перед полуднем продовжувано реєстрацію та полагоджувано дальші формальності, як теж влаштовано деякі спортові імпрези. Конвенційні наради почалися в суботу, дня 3-го вересня, в год. 1-шій після полудня, і їх відкрито відспіванням американського гимну та молитвою. Голова Конвенційного Комітету, Тереса Новенче, привітала зібраних від Комітету а мейор міста Сиракюз, Мр. Френк Дж. Костельйо, привітав їх від міста, бажаючи рівночасно успіхів в нарадах та приємної забави. Конвенцію формально відкрив голова Ліґи Української Молоді, Михайло Задорецький з Клівленду, Огайо. Після дальших формальностей, зголошення делегатів і репрезентованих ними клюбів та організацій, головою конвенції вибрано відомого нашого громадянина та одного з піонірів організації молоді, капітана Йосипа Лисогіра з Ню Йорку, що перебрав дальший провід нарад. Звіти екзекутиви Ліґи започаткував її голова Михайло Задорецький. З черги виголошено три доклади: Євген Волошин на спортові теми, Галина Мюрал про культурні завдання молоді, та Йосип Ґурський про дальшу організаційну розбудову Ліґи. Між докладами справу Товариства Українських Професіоналістів зреферував коротко його секретар, д-р Степан Мамчур, а справу Українських Американських Ветеранів представив їх краєвий Командант, Володимир Шипка. Дуже жива і конструктивна дискусія розвинулася головно над культурними та організаційними справами.

П'ять Напрямних в Культурній Праці

Галина Мюрал з Клівленду, Огайо, реферуючи культурні проблеми молоді, заявила, що власне розвиток і поширення української культури на цій вільній землі повинно стати одною з головних цілей української молоді. „Бо всі ми є українці — говорила доповідачка — і як не було б ними, то не було б сьогодні тут на цій конвенції". Ствердивши деяке занедбання цеї проблеми в минулих роках та помітне відродження в останніх, референтка накреслила таких п'ять головних точок в дальшій культурній праці молоді: 1. Докласти всі можливі зусилля для перекладів на англійську мову кращих українських літературних творів і подбати про їх поширення. Вона вважає, що Ліґа повинна кожний рік своєї праці відзначувати англійським виданням бодай одного українського твору; Віддати окрему увагу збіркам українських культурних пам'яток і українських мистецьких творів в американських музеях, бібліотеках і т. п., що стане дальшим пропаґатором і розсадником української культури на цій землі; 3. Поліпшити і поширити видання Ліґи, зокрема її орган „Тренд"; 4. Використовувати кожну нагоду для українських виступів на міжнародних культурних імпрезах. В тій цілі Ліґа повинна б мати окремі репрезентативні групи; 5. Організувати стипендії для допомоги в студіях. Кожній з тих точок референтка приділила відповідну увагу та обговорила їх в подробицях.

Молодь Виявляє Своє Зрозуміння Проблем Української Культури.

Дискусія, що розвинулася на тему культурної праці і завдань молоді, виявила подивугідне розуміння тих справ. Не ощаджуючи собі гірких критичних завваг, дискутанти заторкували найсуттєвіші проблеми української культури та її ролі в українських змаганнях. Степан Шумейко звернув увагу на одну дуже болючу проблему, за яку відповідальна не так Ліґа, як така, як головно загал нашої молоді. Це українські видання в англійській мові. Референтка згадала про цю справу, але як про нові видання, коли всі дотеперішні припадають порохом в магазинах видавця. Що більше, вже є, можна б сказати, ціла бібліотека готових до друку перекладів найкращих творів української лєратури, але й їх не можна видати так довго, як довго немає бодай найменшої ґарантії, що ці твори не потребуватимуть і собі залежуватись по магазинах.

Нав'язуючи до цих думок, поодинокі дискутанти (Михайло Ярош, Галина Слободян, Честер Монастирський, Данило Слободян, Софія Луцик, Теодор Шумейко та інші) висловлювали побажання, щоби Ліґа з усіми своїми складовими організаціями та всі її члени зайнялися поширенням цих книжок. Значення української літератури в перекладі на англійську мову зокрема насвітлив О. Мельник з Огайо. Він сам інтересується літературою і з чужими творами в англійській мові він мав до діла під час своєї служби в Армії.

На запит предсідника, Й. Лисогіра, скільки приявних бачили англійське видання Історії України в американських бібліотеках, скільки самі її мають та скільки її читали, за кожним разом підноситься чимало рук.

(Докінчення на стор. 4-тій).

НОВА УПРАВА ЛІҐИ МОЛОДІ

Дванадцята конвенція Ліґи Української Молоді Північної Америки вибрала свою нову управу в такому складі: Євген Волошин (Янґставн, Огайо) — голова; Теодор Шумейко (Юніон, Ню Джерзі), Галина Мюрал (Клівленд, Огайо) і Іванна Гарасим (Торонто, Канада) — заступники голови; Михайло Данельсон (Дітройт, Мішиґен) — касієр; Анна Дидик (Сиракюз, Н. Й) — фінансова секретарка; Ольга Фігель (Монесен, Па.) — рекордова секретарка. Дорадники: Честер Манастирський, Геновефа Зепко-Жеребняк, Данило Слободян, Михайло Задорецький і Йосип Гурський.

ЕВРОПЕЙСЬКА АСАМБЛЕЯ РЕКОМЕНДУЄ ФЕДЕРАЦІЮ

Страсбурґ, 6 вересня. — Рада Европейської Дорадчої Асамблеї ухвалила вчора резолюцію про створення союзу европейських країн зі справжньою владою над урядами поодиноких країн, хоча і в обмежених рямках. Асамблея, як відомо, може ухвалювати тільки рекомендації, які опісля може прийняти або відкинути Міністеріяльна Рада репрезентованих в тій організації дванадцяти країн. В резолюції постановлюється, що новостворена Европейська Рада повинна бути встановлена як справжня федеральна влада об'єднаних европейських країн. В міжчасі виявлено, що в 1942-гому році, тодішній воєнний премієр Британії, Винстон Чорчил, в таємному меморіялі пропонував створити европейську федерацію проти „російського варварства", хоча Росія була тоді вже силою обставин воєнним союзником західних демократій. Подробиці про засяг влади, яку мала б мати Европейська Рада як федеральний европейський уряд, мали б бути встановлені окремими комітетами в дальшому. Наостанці Асамблея створила керівний комітет з Поль-Генрі Спааком на чолі і цей комітет мав би вести постійно всі справи Асамблеї. Затверджено теж обговорену минулої суботи господарську програму, що рекомендує створення европейського господарського союзу. Всі ці ухвали перейдуть тепер під розгляд Міністеріяльної Ради, що має право їх прийняти або відкинути.

СТРІЛИ НА ЧЕСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОМУ КОРДОНІ В НІМЕЧЧИНІ.

Франкфурт, 6 вересня. — З головної квартири американських констабулярних військ повідомлено про перестрілку, що вия'язалася вчора між американською прикордонною сторожею і невідомими напасниками в американській зоні Німеччини на чеському кордоні біля міста Гоф. Напасники відкрили вогонь на шістьох американських сторожів. Ті відповіли теж стрілами та закликали допомогу, після прибуття якої напасники втекли до Чехословаччини.

ЙОРДАНСЬКИЙ КОРОЛЬ НА ВІДВІДИНАХ В ЕСПАНІЇ.

Ля Коруна, Еспанія, 6 вересня. — Йорданський король Абдуляг прибув тут вчора на відвідини Еспанії, що потривають одинадцять днів. З приїздом його привітали члени еспанського уряду з ген. Франком на чолі. Це перші відвідини „коронованої голови" в Еспанії після того як там до влади прийшов ген. Франко.

КОМУНІСТИЧНІ ЗАВОРУШЕННЯ В МЕДІОЛЯНІ.

Рим, 6 вересня. — Після деякої перерви в літніх місяцях, італійські большевики в останніх днях відновили знову свої акти насильства в поодиноких місцевостях. До більших заворушень дійшло вчора в робітничих районах Медіоляну, де кілька разів мусіла інтервенювати поліція й при чому вжито зброї. До демонстрацій та заворушень прийшло на тлі страйку, що його проголосили робітники місцевої індустрії на знак протесту проти звільнення деякої кількости їх товаришів з роботи через брак замовлень на продукти.

ТІТО ПРО ЮГОСЛАВСЬКУ ПЕРЕМОГУ НАД КОМІНФОРМОМ.

Београд, 6 вересня. — Маршал Тіто вперше від часу югославсько-московського конфлікту прийняв вчора закордонного кореспондента та відповів на цілий ряд поставлених йому запитів в справах закордонної і внутрішньої політики югославського уряду. Відповідаючи на запити співвидавця і співредактора Ню Йорк Таймсу, С. Л. Солцберґера, Тіто заявив, що не зважаючи на керовану Москвою бльокаду Югославії країнами Комінформу, югославський п'ятирічний плян буде виконаний як передбачено і вже тепер в цій країні наявні його добрі наслідки. Добрий вислід жнив в країні в цілому році забезпечує Югославії дальше піднесення добробуту. Щодо внутрішньої господарської системи, Тіто твердив, що в Югославії нема колгоспів і тільки розбудовується сільсько-господарські кооперативи і все це робиться виключно на добровільній базі та без будь-якого примусу. Він рівночасно висловив великі надії на відновлення торговельних стосунків зі Заходом, зокрема зі Злученими Державами. В розбудові своєї індустрії Югославія бажала б теж ще в більшій мірі використати американських спеціялістів. Нав'язуючи до теперішнього міжнародного політичного напруження, в якому в останньому на чолове місце вибився югославсько-совєтський конфлікт, Тіто заявив, що він не вірить аби будька з країн поважилася тепер на нову війну, маючи в живій пам'яті всі страшні спустошення, заподіяні недавноминулою. Кореспондент стверджує, що в літній резиденції Тіта, де він відбув своє інтерв'ю, не пороблено жадних окремих заходів безпеки.

ГЕН. ФРАНКО ПРИЙНЯВ АМЕРИКАНСЬКОГО АДМІРАЛА.

Ля Коруна, 6 вересня. — Голова еспанського уряду, ген. Франко, прийняв вчора головнокомандуючого американською флотою на Середземному морі і східному Атлантику, адмірала Ричарда Л. Конолі, та відбув з ним одногодинні наради. Прийняття відбулося з нагоди відвідин американських воєнних кораблів в еспанському порті Ель Ферроль.

МОСКВА ЗАПОВІДАЄ НОВУ КОМУНІСТИЧНУ ПАРТІЮ ПРОТИ ТІТА.

Москва, 6 вересня. — Московська партійна „Правда" надрукувала вчора статтю, в якій заповідає створення в Югославії нової комуністичної партії, що мала б повалити теперішніх комуністичних „єретиків" з Тітом на чолі. В статті обвинувачується Тіта, що він перемінив теперішню комуністичну партію в „поліційний апарат" та використовує його до боротьби проти правовірних комуністів.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street. Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число в понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346. JERSEY CITY 3, N. J.

НЕОПРАВДАНИЙ ОПТИМІЗМ

Президент Труман заявляв уже нераз, хто це не допускає до світового замирення. Він теж нераз наклеймив у своїх промовах чи посланнях до Конґресу совєтську агресію, чи теж керовану Москвою комуністичну інфільтрацію, що розбудовує у всіх країнах п'яті колони та виховує зрадників, рішених на приказ Кремля йти проти інтересів свого рідного народу. Але теж уже бувало, що президент ослаблював неофіціяльними заввагами те, що вважалось цілковитою ліквідацією угодовства, потурання Москві й віри в хитре слово Сталіна. Пригадати б тільки, скільки клопоту завдала свого часу департаментові стейту балачка президента на тему, що він вірить, що таки міг би „зговоритись" зо „старим Джовом", себто Сталіном. Та ж мало не счинилась з приводу цього справжня метушня на міжнароднім полі, а дехто почав уже говорити про „другий Мюнхен". Маючи це на увазі, не думаємо, що можна вважати щасливим теж і недавні вислови президента в справі скорої „безумовної здачі" Совєтів у теперішній „війні нервів".

Це було б великим щастям для людства, коли б можна було змусити Сталіна і московське Політбюро до „безумовної здачі". Питання тільки, чи сучасна „війна нервів" може змусити Кремль до такої здачі, хоч президент Труман певний цього. Немає сумніву, що президент знає більше про міжнародну ситуацію, ніж ми, сіра маса, а тому і має кращу змогу щось таке передбачувати, а навіть повинен вміти передбачувати. Але факти і цифри, що доходять до нього до відома, ще далеко не все, щоб спираючись на них можна було заповідати „кінець війни нервів", „безумовну здачу" Совєтів та замирення на тій основі, що Кремль визнасть „демократичні принципи міжнародної поведінки". Та й невідомо ближче, що властиво означає „безумовна здача"?

Усі знаємо, скільки шкоди нанесла „безумовна здача", яку видвигнув Рузвелт в часі другої світової війни та на яку — з чемности — згодився вкінці Чорчил, як це виходить з його власних спогадів. Проте „безумовна здача" мала те добре, що означала кінець гітлєризму та націстівського варварства. Але що означає „безумовна здача" Сталіна в розумінні Трумана?

На здачу Сталіна — а це хіба теж важне! — ждуть сотні мільйонів невільників в країнах під комуністичними режимами. З цього, що сказав президент Труман про совєтську „безумовну здачу", ці народи не наберуть надії на визволення, а зокрема ті, що мучаться під сталінською диктатурою десятки років. Ці народи, а в першу чергу український мучений нарід, готові набрати переконання, що тут не йдеться про справжню „безумовну здачу", а про нове „апізерство" і новий поділ сил у світі, бо ніякий нарід, що пізнав кремлівську диктатуру на своїй шкурі, не повірить у таку „безумовну здачу" Сталіна і Кремля, про яку заговорив президент Труман. Бували часи, коли червона Москва у скрутному положенні на всьо годилась і все підписувала, але на те, щоб потім усього виректись, чи на все це не звертати найменшої уваги. Можна припустити, що таке може знов повторитись. Але чи це буде можна вважати „безумовною здачею"? На щось подібне рахує якраз президент Труман.

Для Сталіна повинна бути „безумовна здача", але така, як і для Гітлєра! Це вільні народи повинні ясно й одверто сказати і теж проголосити, яку саме волю дістануть ті народи, що позбудуться кремлівського варварства.

Користуватись місцевими бібліотеками

Посадник міста Ню Йорку, Вилйем О'Двайер, виявив, що впродовж останніх чотирьох років місто збільшило на 66 відсотків видатки на прилюдні бібліотеки, а іменно на закупно книжок і на платню для бібліотечних працівників. Разом видає місто Ню Йорк $6,950,675 на головну бібліотеку й її філії, коли від 1945 р. видаток побільшено на $2,780,915. Пригадуємо, що в головнім будинку нюйорської Прилюдної Бібліотеки є теж великий Словянський Відділ, а в ньому є теж чимала кількість цінних українських книжок. Доволі великий український відділ є при філії Прилюдної Бібліотеки при Іст 10 вулиці. Наскільки в видатках на утримання Прилюдної Бібліотеки збільшився видаток на українські книжки, до загального відома не подано, але хто інтересується справою, може це провірити. Це важне, бо вказувало б, на скільки збільшилося заінтересування українською книжкою з приїздом нових іміґрантів у самому Ню Йорку.

Американські Прилюдні Бібліотеки коріняться в традиції стейтів Нової Англії, де майже кожне містечко щороку оприлюднює звіт з приходу і розходу своєї бібліотеки, а теж і з різних ділянок її діяльности. У деяких містах появляються тижневі звіти з стану або діяльности бібліотеки і цим пригадують загалові мешканців на існування бібліотеки. Це в свою чергу служить заохотою користати з духових скарбів.

Особливо час вакацій дає притоку до збільшення книжкового обороту в малих містечках. До малих осель звичайно приїздять на вакації люди з більших міст. Підчас спочинку вони заходять до місцевих бібліотек для читання періодичних журналів, а при цій нагоді провірюють саму книгозбірню з давніх часів. Нераз находять в маломістечкових бібліотеках цінні книжки, яких не можна найти у великих бібліотеках. Це спонукує їх використовувати книжки, як довго вони перебувають на вакаціях, а управи бібліотек, щоб догодити принагідним гостям, стараються збільшати й доповнювати дотеперішні збірки новими книжками.

Аналогічне явище замітне і в українських громадах.

З хвилиною приїзду нових українських іміґрантів до Злучених Держав можна замітити більше заінтересування українською книжкою ніж це було у воєнних часах, або навіть безпосередньо перед війною. Це дуже добрий знак і треба з нього витягнути відповідні послідовности. В поодиноких американських містах, як от в Нюарку, Дітройті, Шікаґу є значні українські відділи в Прилюдних Бібліотеках. Коли нові українські іміґранти відчувають голод духа й запитують за українською літературою, треба їх спрямувати до властивої духової скарбниці, тобто до Прилюдної Бібліотеки. Як тільки вони навчаться, як користати з таких скарбниць, вони теж покористуються й іншими багатими відділами, які стануть їм у пригоді в різних справах.

Одначе з цієї нагоди треба б звернути увагу нашим місцевим товариствам на віднову їхньої бібліотечної діяльности. З недавно минулого знаємо, що при деяких більших українських товариствах, з правила при Українських Народних Домах, видано багато гроша на українські бібліотеки. Ці книжки зчасом втратили притягаючу силу особливо, коли члени почали відчувати на собі тягар віку, а їхні діти не перейняли від батьків молодечого заінтересування українською книжкою. З часом шафи з книжками почали щораз менше бути предметом уваги, а серед того самі бібліотекарі забули, де вони переховують ключі від шаф. Якщо миші не мали нагоди зробити з книжками ладу, то книжкові молі й плісьнь зробили своє. Бо книжку треба доглядати і про неї дбати так, як про інше добро.

Тепер є нова нагода пригадати собі на цілі й завдання українських товариських бібліотек. Коли найдеться два-три нові члени, що приїхали зі скитальщини, хай вони самі заінтересуються книжками, хай добровільно їх упорядкують і хай розбудять на свій лад заінтересування до української книжки серед старшого громадянства, по змозі серед молодого покоління, а вже невідклично серед нової іміґрації.

Жива людина не може бути без духового корму. Заки ще новий іміґрант опанує англійську мову, він мусить доповнювати свої знання українськими книжками. Дотого є в Америці українські книжки, яких не можна було дістати в ріднім краю, бо вони були вичерпані в продажу. Не кожен мав спроможність або час попасти на книжку, видану на скитальщині. Тепер пора перевозити скитальчі видання з Европи до Америки і тут збільшувати книгозбірні при українських товариствах, або домагатися закупна нових українських книжок від Прилюдних Бібліотек, як це було у піонірських часах. Звичайно управи міських бібліотек ішли на зустріч новим американцям, отже вони зроблять це й тепер. Треба тільки виказати, що такі нові книжки потрібні, що є відповідна кількість читачів; що це число ще збільшиться в майбутності і т. п. Звичайно управа бібліотеки радиться когось з таких нових американців, які книжки купити і звідки їх дістати і тоді старається дістати відповідну суму гроша від своїх тростісів, які завідують фінансовими справами бібліотеки. Таким чином українською книжкою може заінтересуватись поважна група людей з давніх американців.

Це буде новий рух, який викаже теж, що український нарід в Европі належить до культурних народів і що прагне загасити свою духову жажду в кожному положенні, в якому тільки опиниться.

І. Кедрин.

Де і чому навчилися брехати?

(Ще один причинок до справи нової української іміґрації).

Ще в травні цього року приїхали до столиці Тиролю Інсбрук пп. Роман Смук і Михайло Родик, представники ЗУАД Комітету на Европу, і на засіданні Президії УЦДОА (Українського Центрального Допомогового Об'єднання Австрії) ремствували на нових українських іміґрантів, які своєю поведінкою спричинюють українській громадській організації в ЗДА та й собі самим багато турбот.

„Наші люди страшенно забріхані, нещирі, нельояльні. Вони обіцюють урочисто їхати на фарму та працювати там, як сільсько-господарські робітники, клянуться, що понад рілю нема для них кращого варстату праці, а потім, тільки приїдуть до ЗДА, зараз промишляють, як би викрутитись, куди б це чкурнути, а коли навіть поїдуть на призначену їм працю, то швидко з неї втікають, хоч кращої праці не знаходять..."

Такими більш-менше, словами бідкали згадані громадяни та висловлювали лиш ті думки, що їх мають здебільша американські українці про своїх европейських земляків. І для висловлювання такої думки не треба було ані далекого Інсбрука, ні засідання громадської централі, бо така розмова напевне повторяється в ЗДА в різних варіянтах та при різних нагодах. І наша відповідь теж не була ні дуже нова, ні дуже оригінальна:

Не забудьте, що рівно десять років уже наші люди живуть в Европі в умовинах, серед котрих вони без брехні не всилі прожити. Коли б за німців люди не крутили, не ховались за фальшивими паперами, не втікали й не брехали, багато-багато з них були б за правду заплатили життям, або знищеним до кінця життя здоров'ям. Уся система життя від 1939 року по кінець війни, себто в обох тоталітарних державах, в котрих прийшлось було жити українцям, була здвигнена на брехні, як і на фундаментах брехні, далі вона здвигнена поза залізною завісою. Ото ж не тільки за часів війни, але й уже надовго перед нею, наші люди в СССР мусіли вічно брехати, щоб зберегти себе при житті. А що й у Польщі щирість і правдомовність не могли часто приносити українцям користь, це теж річ добре відома.

Але, чи опинившись — після закінчення війни — під правлінням західніх аліянтів, дійсно люди зажили в атмосфері правди й були приучувані жити у правді? Передусім, більшість українських емігрантів, що їх становлять наддніпрянці, мусіла відразу наставитись на брехню, як „єдиний засіб фізично зберегти себе, бо умова про обов'язуючу репатріяцію совєтських громадян була така гнучка, що своїми практичними наслідками висіла як меч Дамокля над зазбручанськими уроженцями. Далі: „повноварнтними" діпістами", за офіційними приписами й ще більше за неофіційним звичаєм, були лиш ті, що попали в катеґорію „насильно вивезених". Борони Боже не вільно було признаватись до втечі від Совєтів на Захід із політичних причин, бо воно автоматично викликувало підозріння „колябораціонізму". Це ж ще такі недавні часи, коли ворожість до большевизму була утотожнювана з прихильністю до фашизму! Водночас від кожного ДП вимагали й вимагають стільки особистих документів, начеб люди жили у домах своїх батьків і дідів та тримали запорошені папері по шуфлядах. Те, що хуртовина змела з обличчя землі чимало сіл і містечок, у котрих народились ці новітні номади, — те, що багато людей втікали у тому, у чому вони стояли й не мали часу свитину вхопити на спину, а не то шукати за документами, — це навіть ще сьогодні мало цікавить різні переселенські комісії з їхніми непорушними приписами. Повінь законів, приписів і заборон сиплеться на голови „щасливців", що ними є скитальська маса, ще по нинішній день, хоч ця маса вже змаліла до одної четвертини....

Так, від першого дня війни ми всі, що жили в Европі, привикали до брехні, як невідлучної частини людської екзистенції. Як напр. людина могла вижити на тих харчевих картках, що їх діставала за німецької окупації України, та водночас не провинитися проти строгої заборони купувати харчі на чорному базарі?! Бути щирим і говорити правду, це значило засудити себе на голодову смерть, або КЦ.

І хай західні демократії, а з них американська демократія у першу чергу, вдаряться у груди: чи прославлювання Совєтів, як союзника повного чеснот, і чи такі акти, як Ялта і Почдам, причинювались до поглиблювання пошани до правди і віри у вартість правди — в тих людей і народів, які знали дійсно правду про Совети?! Чи вони самі мали переставлятися на нові совєтофільські рейки, чи з огірченням придивлятись видовищу, яке — вони знали це заздалегідь — мусіло скінчитись новою трагедією та покищо підважувало основи правди?! Бо багато води у річках і сльоз і крови проплило поміж Збручем, Дунаєм та Велтавою, поки правда, відома українцям про Совєти, стала відомою теж західнім демократіям.

Душа людини — це дуже делікатний струмент. Шарпати струнами того струменту так, щоб їх ані не порвати, ні щоб вони не поржавіли, дуже трудно і дуже ризиковне. І спосіб думання людини виробляється школою життя. Раз уформовши ментальність людини так, щоб вона прийняла брехню і крутійство, як не лиш допускальний, а просто необхідний засіб поведінки, — просто неможливо наставити її відразу, через ніч, на правду і простолінійність та гидування брехнею. На це треба довшого часу, на це треба такого самого перевишколу, що його напр. мусять перейти народи, що не знають іншої системи, як лише систему вождівства та віри в „вождів", як у надлюдей. Переконайте будькотрий слов'янський нарід, що між земельними парцелями й ґрунтами не треба ставити плотів ані меж, бо ось у Злучених Державах їх нема і нема теж „процесів за межу", — таксамо переконайте шведів чи норвежців, що вони повинні повставляти у свої двері замки з ключами, бо в інших країнах Европи без таких замків небезпечно жити! Людина пристосовує все своє життя до місцевих умовин, і то не лише справу плота чи замку в дверях, але передусім свій ум, свого духа, що не може відірватись від оточення та ширяти в облаках.

Очевидно, що це зовсім не значить, щоб оправдувати й похваляти поведінку людей, які підписують зобов'язання та не додержують його, не турбуючись зовсім наслідками зламання своїх приречень, наслідками не для американських фармерів, а для тієї української громадської організації, яка помогла людині пере-

(Докінчення на стор. 3-тій)

К. ПЕТРУС

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОБДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

108)

ДЖАПАРІДЗЕ

Старий мав біля вісімдесять років. Середній на зріст, з яскраво виступаючими грузинськими рисами обличчя, сивий, з короткими, сріблястими вусами над міцно затиснутим ротом. Говорить з ледве помітним кавказьким акцентом. Говорить повільно, виразно, ясно. В поводженні з іншими — ввічливий і простий, але тримає себе незалежно і з достойністю. Ще з царської каторги він розвив у собі і виніс на волю міцне почуття взаємодопомоги й солідарности з товаришами неволі і не одного разу дуже відважно й рішуче висловлював його у відповідних випадках.

Так, наприклад, коли варта, що супроводжувала наш ліхтер (баржу), почала бити одного з політичних, за відмоту перебувати разом з урками, він перший заступився за нього і у гніві вигукнув:

— Не смійте, нелюди, бити людину!

Він ділився останніми скромними запасами сухарів і цукру і ніколи нікому ні в чому не відмовляв.

Все це вкупі мимоволі вселяло до нього довір'я. Навіть кримінальники шанували його і підчас пересувань допомагали йому переносити речі.

Він дуже любив читати і міркувати. Переглядаючи шматки старих совєтських газет, він часто впивався в якусь знайому пригоду, витягував з того окремі факти і тут таки починав їх коментувати:

— Легше зруйнувати старе, ніж збудувати нове! — висловлювався він з приводу якогось законсервованого будівництва.

Старий соціял-демократ з дореволюційним підпільним стажем, приятель і поплічник Сталіна, дядько та вчитель Альоші Джапарідзе — одного з 26 баківських комісарів, розстріляних англійцями в 1918 році, політкаторжних царської каторги, людина з величезним політичним і революційним майбутнім і, нарешті, совєтський арештант, „ворог народу" поволі наближався до заходу свого життя.

У Тифлісі в нього лишився 15-літній син, з яким йому заборонили листуватися. Про його долю він нічого не знав і це його дуже пригнічувало.

Хоч по переконаннях ми були з ним різні люди, але це не заважало нам зблизитись. В хвилини одвертости він, немов би скаржачись на когось, в глибокій журбі, ділився зо мною своїми пережитаннями.

— Дуже хороший у мене хлопчик. З п'ятої кляси перейшов просто до сьомої. Дуже любить вчитися і все на шляху своєму перемагає... Через своїх друзів я ще в Тифліському НКВД одержав від нього записочку, в якій він писав мені: „Татку, мені відомо, що ти страждаєш невинно, і я завжди буду поважати тебе і любити..."

На останньому слові голос у старого здригнув і зірвався. Очі стали великі й вологі. Губи ледве помітно ворушилися. Він перевів дихання і майже пошепки продовжував:

— Коли вам доведеться вибратись на волю, будьласка, любий мій, розшукайте мого синка і розкажіть йому про мене.

Пізніше, через рік, коли я все-таки опинився на свободі, мені ніяк не вдавалося побути в Тифлісі і побачитись із 16-літнім Енеєм Джапарідзе.

Вночі, коли ув'язнені - пасажири під плескіт Єнисейських хвиль об борти, віддавалися солодкому сну, ми лежали поруч на своїх місцях і тихо розмовляли. Він охоче оповідав мені про царську каторгу та політкаторжників, про свій арешт та слідство і про те, як слідчі з Тифлісу відмовлялись вести його справу. Один з них навіть застрілився, залишаючи записку на ім'я Сталіна, в якій обвинувачував того за всі нещастя, які спали на народи СССР, в тому числі й на його голову. І тільки якийсь колишній грузинський князь, приїхавши з Москви, довів слідство до кінця, щоб дати йому вісім років і п'ять позбавлення прав.

Одного разу я запитав його, яка різниця між царською каторгою і Совєтськими концтаборами? Джапарідзе глибоко зітхнув, і вказуючи пальцем на стелю ліхтера, схвильовано відповів:

— Небо й земля! Хоч тоді я й був закутий у кайдани, але мене вважали людиною і ніхто не наважувався сказати мені грубе слово або кликати мене на „ти", а тим більше, знущатися над нами, політичними... А годували як!... Три фунти казенного хліба, три чверті фунта м'яса і, не теоретичного, як у совєтів, а просто з ваги і нанизаного на паличку. А борщ чи зупу такі жирні готували, що справді, їсти неможливо було... Крім цього ми мали необмежені можливості користуватися крамничкою і базаром. Купуй, що хочеш і скільки хочеш, аби лиш гроші...

А на свята Різдва або на Великдень та поминки благотворчі різні нашу каторгу засипали найрізноманітнішими харчами: паски, калачі, яйця, риба, ковбаси, шинки, м'ясо, сало, цукор, цукерки... Гори всього! І це було не тільки в нас. Так і навіть більше, ніж у нас, опікувалися скрізь, і ув'язнений того часу почував і... чекав їх. Протягом кількох тижнів після свят ми харчувалися цими пожертвами, а казенне харчування — грошима записували нам до книжки...

А праця? На будівництві Амурської залізниці я повинен був накопати і вивезти тачкою на віддаль 30-40 метрів ґрунту середньої густоти. За цю працю платили ще кілька гривенників золотом... Хто хотів — ішов працювати, не хотів — залишався в тюрмі.

(Дальше буде).

О. Г.

Совєтська інтелігенція

10)

Студентку виключили з інституту за те, що вона сказала:

— Я їх знаю. Це евреї, але дуже симпатичні люди. (Ага! Отже, назагал евреї не є симпатичні? Отже — антисемітизм? Геть зі школи!).

Професора усувають з роботи з „вовчим квитком" за те, що він сказав:

— Помимо того, що Винниченко є чужий нам, але талант має. (Як може бути талановитим ворог народу?! Контрреволюція! Геть! А заразом з професором і асистента зате, що не доніс на професора).

Інший професор вжив слова „капшук" замість „футляр". (Націоналістична вульгаризація мови! Викинути!).

А ось студентка того самого Криворізького Techinstituty Є. також з тріском і гамором виключають перед державними іспитами за те, що він порадив одній товаришці, яка скаржилася на безсонницю, читати наніч твори Микитенка.

— Але ж я читала Микитенка! — відповіла та, не зрозумівши дотепу.

— Читала?! І не помогло?

— Ні!...

— Ну, то тобі вже нічого не поможе!

Дарма, що студент Є. був надзвичайно талановитим і вважався беззастережно найсильнішим в цілому інституті; викинули! Пригадали, що він десь-колись скритикував якусь тезу в діялектичному матеріялізмі, що він про письменника Бедного сказав, що він дійсно бідний, а про Горького, що він гіркий.

А коли по де-якому часі і Микитенка і Бедного скритикували і знищили, то повороту до науки для Є. все одно не було. Відмовну відповідь, котра прийшла на його подання, можна було б коротко сформулювати такими зрозумілими словами: „Закон раком не лізе, і те, що узналося правильним — є правильним. А взагалі ніхто не сміє критикувати жодного партійного авторитету, так довго, поки його не критикують згори".

Але навіть для тих хто успішно кінчав науку, немаючи в кишені комсомольського чи партійного квитка, доля не була ласкавою. Їх призначали на підрядні посади під нагляд партійців „а ля „Сирьгыйя", хоч фактично вони тягнули всю роботу. Директором підприємства чи закладу звичайно були комуністи чужого походження, а заступниками, котрі були фактичними керівниками — нікому незнані люди. Знову ж коли мова заходила про карність і відповідальність, то відповідали не партійні начальники, лиш ті безіменні трудівники.

А от особа видатної партійки Віри Василівни Г. Була це зядла комуністка і червона партизанка в часи Жовтневої Революції. Тоді, коли я її пізнала, мала років 45-46, була подвійно горбата (спереду і ззаду) і виконувала в школі ролю завідувачки господарством, коротко, завгоспу. Її обовязки зводилися до нагляду над прибиральницями, забезпеченням школи мітлами, шматами, крейдою, паливом і т. д. Але через те, що Віра Василівна була довголітнім членом партії, то іменувалася „заступником директора школи по господарській частині", а до того була вона секретарем партійного осередку школи. Це останнє було по важливости те саме, що й директор школи, або часом навіть і більше, особливо, коли зважити, що директор, хоч був жидом, але безпартійним.

Якщо для пересічного дурня вживається окреслення „дурний, як чобіт", то для Віри Василівни треба би було взяти принаймні потрійну мірку і казати: „друна, як три чоботи", бо глупота її була істинно феноменальна. Може б і не кидалося це так в очі, коли б „товаришка" Г. була якоюсь куховаркою чи прачкою, але ні саме тому, що вона була на упревелійованому становищі, а при тому пхалася у всі шкільсправи, то видавалася ще дурнішою, ніж була насправді.

(Дальше буде).

Де і чому навчилися брехати?

(Докінчення зі стор. 2-гої).

селитись та якої моральний кредит є добром всієї української громади. Ясно, що з цим явищем треба боротися; ясно, що нашим людям треба вповювати переконання, що навіть коли б їм було зле і важко, проте вони повинні видержати на фармі бодай передбачений законом один рік, хоч би дивились на це, як ціну, за котру видерлись із середньоевропейського бараку. Однак не слід теж кидати каменем на людей, які без вини винуваті, бо стали такими, як є, з вини тих, що творили дійсність, у котрій вони мусіли жити та котрою мусіли просякти.

Очевидно, що аргумент психології, у даному випадку (та й у більшості випадків у світі!) вирішний, — мало переконливий для фармерів чи вищих чинників стейту, обурених поведінкою українських робітників, особливо, коли нема змоги заторкувати й відповідно насвітлювати це явище на сторінках поважної американської преси. Масова втеча наших людей із фарм викликує потребу подвійної паралельної акції: 1) перевиховувати колишніх ДП, прихиляти до тутешнього світу й привчати до тутешніх категорій думання — влегшуванням їх екзистенції, гуртуванням, моральною піддержкою (див. поради п. І. Куземського, „Свобода" з 23. 8. ц. р.); 2) паралізувати наслідки, що можуть погано відбитись на дальшій переселенчій акції ЗУАДК. Для нас, колишніх керівників української еміграції в середній Европі, нема жадного сумніву, що ця акція мусить продовжуватись далі. Вимагає цього життьова необхідність української еміграції, яка не має жадних перспективів матеріяльно проіснувати на терені Німеччини й Австрії, вимагає цього й престіж самого ЗУАД Комітету, який саме завдяки цій акції стоїть дуже високо в очах усіх керівних чинників ІРО та окупаційної влади всіх трьох зон в обох названих державах. Підривну роботу проти ЗУАДК і його акції ведуть безупинно різні наші „приятелі", яким переселенська акція ЗУАДК є сіллю в оці, саме тому, що вони не мають власної подібної організації і подібного розмаху та ініціятиви. Завдяки цій акції піднісся і загально-український престіж, тому всяке послаблення її вдарило б по всьому українстві. Сьогодні трудно теж узагалі говорити про „фахівців", що годились би на фарми, як теж відпав уже критерій мускулів: селяни, що працювали по німецьких й австрійських „баверах", вже або виїхали або нікуди не виїдуть, а силачів теж уже між ДП нема. Громадська організація мусить теж триматися громадського підходу у підбору людей, а цей підхід каже звертати увагу передусім на моральну вартість людини, на її вартість для українства. Очевидно, що це ускладнює проблему, але не робить її безнадійною. Бо ми знаємо безліч випадків, коли саме „інтелігент без фаху" виявив себе далеко меткішим, проворнішим і тугішим, здатнішим пробиватись важкою і виснажливою працею на новому американському грунті, як „фахові робітники". Складні проблеми є на те, щоб їх розвязувати, поборюючи більші труднощі, як їх мають проблеми легкі. Ми віримо, що ЗУАДК у тісній співпраці з громадськими централями Німеччини й Австрії, нашими церковними і ін. чинниками — розв'яже і до кінця доведе переселенську проблему, записуючи цю свою заслугу золотими літерами в новітній історії України.

КОНВЕНЦІЯ ЛІҐИ МОЛОДІ

(Докінчення зі сторони 1-шої)

Окремо до цеї справи підійшов Мирон Кушнір. Він вважає, що це ще далеко не вистачає бачити, мати чи навіть прочитати книжку. Треба її знати, треба нею перейнятися і з цього робити індівідуальний вжиток серед свого оточення. Нам самим треба виховатись в українському дусі, треба все знати про Україну її минуле і сучасне та про її змагання, бо тільки тоді зможемо правильно інформувати наших співгромадян. Він наводить приклад, як це минулого тижня він з обуренням мусів ствердити, що на поміщеній в Ню Йорк Таймсі мапі звернених проти себе демократичних і большевицьких сил Україна була зарахована до большевизму. Він вважає, що ми всі за це винні і відповідальні, що автор цеї мапи і надрукованої з нею статті не знає ще досі, що це власне Україна була першою в боротьбі проти большевизму і в тій боротьбі вона склала найбільші жертви. Свій хвилюючий виступ, що його приявні прийняли грімкими оплесками, дискутант закінчив закликом до праці в тому напрямку, як теж до допомоги активним учасникам української боротьби і її жертвам в Україні та поза нею.

Приявний на конвенції головний секретар Українського Народного Союзу, Дмитро Галичин, як голова Культурної Комісії цеї організації ствердив, що УНСоюз вжі від років виконує це завдання, що його ставить собі Ліґа, іменно кожного року видає один український твір в англійській мові. Книжки друкується в 2000 примірників, з того 500 примірників висилається даром до американських бібліотек і університетів, а з тих, що залишилися досі розпродано не більше, як по яких 200 примірників; 1300 примірників з кожного видання, ще дожидає свого покупця і читача. Вимок становить Історія України Грушевського, що вже вийшла третім накладом, але й це не завдяки українцям, тільки самим американцям. Дискутант зокрема звернув увагу молоді на „Ди Сторі оф Юкрейн" проф. Меннінґа, що мала такий великий відгомін в світі. В поширенні тих книжок він бачить велике завдання власне американсько-української молоді.

Предсідник конвенції, Й. Лисогір, зі свого боку робив підсумки думок, вміло керуючи дальшою дикусією. У висліді цих нарад опісля ухвалено окрему резолюцію, зобов'язуючи всі місцеві клюби та організації молоді, що входять в склад Ліґи, подбати про відповідне поширення українських книг в англійській мові.

Нові Організаційні Завдання і Потреби

Доклад на організаційні теми виголосив Йосиф Ґурський з Дітройту, теж один з головних будівничих Ліґи. Стверджуючи великий організаційний прогрес Ліґи та дальші завдання, референт звернув головну увагу на три справи: 1. Необхідність платного екзекутивного секретаря Ліґи, що він би її канцелярію та взагалі був „душею" організації, віддаючи їй ввесь свій час і труд; 2. Розбудову видань Ліґи, пропонуючи конкретно видавати кожного місяця Бюлетин, а теперішній Тренд зробити перед-конвенційним річником організації; Придбати необхідні фонди, що допомогли б в організаційній праці. Всі ці точки референт відповідно з'ясував та піддержав відповідними аргументами, теж з дотеперішнього досвіду.

І над цим докладом, подібно як і над культурними проблемами, розгорнулася жива дискусія, що виповнила ввесь час нарад першого дня конвенції. У висліді докладу і дискусій опісля ухвалено резолюцію, створюючи в організації новий пост платного екзекутивного секретаря та постановлюючи видавати місячні Бюлетини Ліґи. Тренд рішено видавати у формі квартальника.

ДРУГИЙ ДЕНЬ КОНВЕНЦІЇ

Збори Професіоналістів; Величавий Фестиваль; Бенкет.

Другий день конвенції припадав в неділю, дня 4-го вересня, і тому Ліґа не мала ділових сесій. Рано делегати взяли участь у церковних відправах в місцевих українських церквах обох обрядів. Єдиною діловою точкою в тому дні була конвенція зв'язаного з Ліґою Товариства Українських Професіоналістів, про що буде окреме звідомлення. Головою Т-ва на наступний рік вибрано проф. Степана Мамчура з Вейнського університету в Дітройті.

Головними атракціями дня був великий музично-танцювальний фестиваль після полудня та формальний конвенційний бенкет ввечорі.

Фестиваль відбувся в великій Лінколн Авдиторії в Сентрал Гай скул і на його програму склалися: виступ хору молоді стейту Ню Джерзі під проводом Юрія Кириченка, молодшого. Хор виконав Стеценка-Шевченка „Сон", „Ой у полі три керниченьки" в обрібці Кириченка, та Ступницького, „Жала Улянка"; 2. Виступ Михайла Мінського, баритонового соліста з групи Капелі Бандуристів, що недавно прибула з Европи. Він відспівав Заремби „Дивлюсь я на небо", арію з опери Костенка „Кармелюк" та арію з „Сивільського цирульника" Россіні. На фортепіяні акомпаніювала Ольга Дубрівна; 3. Українські Танцюрости з Торонта, під проводом Івана Козака, виконали: аркан, женці, ножиці та сольовий таток провідника групи; 4. Чоловічий хор зі Сиракюз, під проводом Мирона Яворського, виконав: Кошеця „Херувимську", Біліковського „Ґамалію" та Недільського „Засяло сонце". Солістами в хорі виступили тенор Микола Годзяч і баритон Марко Дікуч; 5. Молода піяністка з Канади, Корнелія Гайовська, виконала Брамса Рапсодію, композицію Мендельсона та власні „Рефлексії Дніпра"; 6. Хор Української Молоді з Дітройту, під проводом Стефанії Андрусевич-Гоменик, виконав Думу з „Невольника" Шевченка-Вахнянина та окрему композицію „Чарівна Україна", базовану на „Кобзі" і „Бандурі" Давидовського. На фортепіяні Хорові акомпаніювала Ольга Дубрівна.

Фестиваль, на якому було приявних около 2,000 осіб та який був на високому мистецькому і знамениті виконанні в усіх своїх точках, започатковано американським і закінчено українським національними гимнами.

Бенкет

Ввечорі в головній бенкетовій галі готелю Сиракюз відбувся формальний бенкет, знаменитим товстмастром якого був фінансовий секретар Ліґи, Борис Пішко. Велика галя була заповнена повної життя і радости молодою публікою, в більшости у формальних вечірніх одягах. За головним столом сиділи члени Конвенційного Комітету, управа Ліґи, священик та одинокий бесідник на бенкеті, адв. Роман Смук з Шикаго. Між представленими гостьми на бенкеті були: діючий головний предсідник Українського Народного Союзу, Григорій Герман, головний секретар Союзу, Дмитро Галичин, голова УККомітету, Степан Шумейко, екзекутивний директор ЗУАДКомітету, д-р Володимир Галан, краєвий командант Українських Американських Ветеранів, Володимир Шипка та інші. Не маючи можности представити всіх зокрема, товстмастер радив усім встати і всім нараз самих себе представити.

Як згадано, одиноким бесідником на бенкеті, крім коротких привітів від голови Конвенційного Комітету, п-ні Тереси Новенчі, голови Ліґи, Михайла Задорецького, та інших, був директор европейської місії ЗУАДКомітету, адв. Роман Смук. Це був без сумніву прекрасний символ для американсько-української молоді, яка на своїй забаві вважала за відповідне пригадати її недолю того українського народу, з якого й вона сама походить. Адв. Смук вив'язався якнайкраще зі свого завдання, доказом чого були не тільки довгі оплески після його промови, але й деклярації всіми силами допомогти в рятунковій акції. Чек на 100 долярів відразу передала на допомогову акцію стейтова Ліґа молоді з Петсбурґу. На початку своєї промови адв. Смук передав молоді привітання від українських скитальців та від цілого українського народу на своїй рідній землі. Молодь з великим одушевленням прийняла привітальну телеграму з Німеччини від своєї активної подруги, Юлії Коник, що там працює представницею ЗУАД Комітету для добра українських скитальців.

Офіціяльну частину бенкету закінчено українським національним гимном. Танці і забава продовжувалися опісля до пізної ночі.

ТРЕТІЙ ДЕНЬ КОНВЕНЦІЇ

Звіти Місцевих Представників; Дальша Дискусія; Резолюції; Вибір Нової Управи.

Третій день конвенції почався звітами провідників молоді з поодиноких стейтів. Звіти започаткував організатор і голова стейтової Ліґи в Ню Джерзі, Михайло Тизьо, коротко з'ясовуючи свої організаційні досягнення та їх дальші можливості. Дальше слідували звіти провідників молоді з інших стейтів і всі вони підкреслювали три головні ділянки праці: товарисько-організаційну, культурно-виховну і спортову. Усі теж підкреслювали великі дальші можливості організації та праці молоді під кожним оглядом. В дискусії над звітами доповнено та дальше розгорнено ці думки.

Діючий Предсідник УНСоюзу, Г. Герман, Вітає Молодь.

Коротку перерву між звітами предсідник конвенції, Йосиф Лисогір, використовує, віддаючи слово приявному на конвенції діючому предсідникові Українського Народного Союзу, Григорієві Германові. П. Герман висловив радість з помітного розвитку та великих успіхів Ліґи, стверджуючи, що ті ідеї, які тепер здійснює Ліґа, власне започаткував Український Народний Союз тому 55 років, організуючи українців на цій вільній землі до спільної праці в змаганні до спільної мети. Конвенція вже сама собою це великий успіх молоді, але властива праця для кожного починається після неї, як делегати вернуться знову до своїх місцевостей. Збирайте, організуйте всіх українців, а своєю поведінкою, своєю працею та цілим своїм життям доказуйте, що це справді честь і гордість називати себе українцями — закінчив своє коротке привітання п. Герман.

Закінчення Конвенції.

Після ухвалення резолюцій та вибору нової Управи Ліґи, конвенцію закінчено в годині 7-мій ввечорі, відспіванням американського, канадійського і українського національних гимнів.

Цьогорічна конвенція Ліґи була без сумніву не тільки найбільшим здвигом американського української молоді, але й теж великим прогресом на шляху її дальшого розвитку під кожним оглядом. Про це ще буде мова. Успіх самої конвенції треба у великій мірі завдячувати невтомним членам Конвенційного Комітету, в склад якого входили: Тереса Новенче, Галина Дидик, Мирон Яворський, Михайло Клусик, Марія Кені, Марія Заяць-Дембицька, Володимир Ваґа, Анна Дидик, Тереса Кіянка, Елисавета Ваґа, Ірина Міцьо, Петро Дембицький, Марія Кіналь, Марія Вахна, Іван Новенче та цілий ряд інших осіб.

Рішальну участь в організації конвенції, крім всіх членів управи Ліґи з Михайлом Задорецьким на чолі, приймали головно невтомні організаційні працівники молоді: Ґеновефа Зепко-Жеребняк, Теодор Шумейко, Данило Слободян та цілий ряд інших осіб, що їх не вичислити в короткому звідомленні.

Цьогорічна 12-та з черги конвенція Ліґи Української Молоді Північної Америки вписала черговий великий успіх в свою відносно коротку, але вже таку славну історію.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У.-Н. СОЮЗУ!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Черговi збори Тов. У. Н. Дому, від. 316, відбудуться в четвер, 8. вересня, в Тов. Домі, 831 Джозеф Еве., в годині 8. ввечір. Просимо всіх членів і члениць прийти на означений час. — І. Свереда, гол.; П. Ковтун, кас.; В. Гавриляк, фін. секр.; В. Іванців, рек. секр.

ТАРЗАН, ч. 2171. Тарзан каже правду.

„Хто то свистав?" — запитався Чедвик. — „Чи може тут є чоловік?"

„Про це я не знаю" — відповів Тарзан так, як було справді.

Поспішно оба мисливці звинули табор і відіхали...

...а тимчасом Джена й Тікар слідкували безнадійно.